

Samling af Afgørelser

Sag C-376/14 PPU

C
mod
M

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Supreme Court (Irland))

»Præjudiciel forelæggelse — den præjudicielle hasteprocedure — retligt samarbejde i civile sager — anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar — forordning (EF) nr. 2201/2003 — ulovlig tilbageholdelse — barnets sædvanlige opholdssted«

Sammendrag – Domstolens dom (Tredje Afdeling) af 9. oktober 2014

1. *Retligt samarbejde i civile sager — anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar — forordning nr. 2201/2003 — anmodning om tilbagegivelse af et barn — fjernelse af et barn i overensstemmelse med en foreløbigt eksigibel retsafgørelse, som efterfølgende er blevet ophævet ved en afgørelse, som fastsætter barnets opholdssted i domsstaten — forpligtelse for den ret, for hvilken der er indbragt en anmodning om barnets tilbagegivelse, til at efterprøve, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted for den påståede ulovlige tilbageholdelse*

[Rådets forordning nr. 2201/2003, art. 2, nr. 11), og art. 11]

2. *Retligt samarbejde i civile sager — anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar — forordning nr. 2201/2003 — begrebet barnets »sædvanlige opholdssted« — bedømmelseskriterier — fjernelse af et barn i overensstemmelse med en foreløbigt eksigibel retsafgørelse, som efterfølgende er blevet ophævet ved en afgørelse, som fastsætter barnets opholdssted i domsstaten — vurdering af samtlige særlige faktiske omstændigheder foretages af den ret i en medlemsstat, for hvilken der er indbragt en anmodning om barnets tilbagegivelse*

[Rådets forordning nr. 2201/2003, art. 2, nr. 11), art. 8, 10 og 11]

3. *Retligt samarbejde i civile sager — anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar — forordning nr. 2201/2003 — fjernelse af et barn i overensstemmelse med en foreløbigt eksigibel retsafgørelse, som efterfølgende er blevet ophævet ved en afgørelse, som fastsætter barnets opholdssted i domsstaten — barn, som stadig havde sit sædvanlige opholdssted i nævnte medlemsstat umiddelbart før tilbageholdelsen — ulovlig tilbageholdelse — barn, som ikke længere havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten umiddelbart før tilbageholdelsen — afgørelse om afslag på en anmodning om tilbagegivelse skal træffes med forbehold af anvendelsen af reglerne vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, der er truffet i en anden medlemsstat*

(Rådets forordning nr. 2201/2003, art. 11)

1. Artikel 2, nr. 11), og artikel 11 i forordning nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar skal fortolkes således, at i et tilfælde, hvor et barn er blevet fjernet i overensstemmelse med en foreløbigt eksigibel retsafgørelse, som efterfølgende er blevet ophævet ved en retsafgørelse, som fastsætter barnets opholdssted hos den forælder, der bor i domsstaten, skal retten i den medlemsstat, hvortil barnet er blevet fjernet, for hvilken der er indbragt en anmodning om barnets tilbagegivelse, efterprøve, om barnet stadig havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten før den påståede ulovlige tilbageholdelse, idet den herved skal foretage en vurdering af samtlige særlige omstændigheder i den foreliggende sag. Inden for rammerne af denne vurdering skal der tages hensyn til den omstændighed, at den retsafgørelse, som tillod fjernelsen, var foreløbigt eksigibel og var blevet appelleret.

Ifølge definitionen af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn i artikel 2, nr. 11), i forordning nr. 2201/2003, der stort set svarer til definitionen i artikel 3 i Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser, anses en fjernelse eller tilbageholdelse nemlig for ulovlig i henhold til forordningen, når denne strider mod en forældremyndighed, som er tilkendt ved en retsafgørelse, eller som består som følge af loven eller en aftale, der er gyldig i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen eller tilbageholdelsen. Det følger af denne definition, at eksistensen af en ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse som omhandlet i forordningens artikel 2, nr. 11), forudsætter, at barnet havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten umiddelbart inden fjernelsen eller tilbageholdelsen af barnet, og at der er sket en tilsidesættelse af en forældremyndighed, som er tilkendt i medfør af denne medlemsstats ret.

Hvad angår forordningens artikel 11, stk. 1, fastsætter den, at artikel 11, stk. 2-8, finder anvendelse, når en forældremyndighedsindehaver anmoder de kompetente myndigheder i en medlemsstat om at træffe afgørelse på grundlag af Haagerkonventionen af 1980 med henblik på at opnå tilbagegivelse af et barn, som ulovligt er blevet fjernet til eller ulovligt tilbageholdes i »en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse«. Heraf kan udledes, at dette ikke er tilfældet, hvis barnet ikke havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten umiddelbart før dets fjernelse eller tilbageholdelse. Det fremgår følgelig af såvel forordningens artikel 2, nr. 11), som artikel 11, stk. 1, at sidstnævnte bestemmelse kun finder anvendelse med henblik på at imødekomme anmodningen om tilbagegivelse, såfremt barnet umiddelbart før den påståede ulovlige tilbageholdelse havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten.

(jf. præmis 46-49 og 57 samt domskonkl. 1)

2. Hvad angår begrebet »sædvanligt opholdssted« som omhandlet i artikel 8 og 10 i forordning nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar skal betydningen og rækkevidden heraf navnlig fastlægges under hensyntagen til det formål, som fremgår af 12. betragtning til forordningen, hvorefter de kompetenceregler, som fastsættes i forordningen, er udformet under hensyntagen til barnets bedste og navnlig bygger på kriteriet om nærhed.

Barnets sædvanlige opholdssted skal endvidere fastslås af den nationale ret ud fra en helhedsvurdering af de særlige faktiske omstændigheder i den konkrete sag. I denne henseende skal der foruden barnets fysiske tilstedeværelse i en medlemsstat lægges vægt på andre faktorer, som kan påvise, at denne tilstedeværelse på ingen måde er af midlertidig eller tilfældig karakter, og at barnets opholdssted svarer til det sted, som afspejler en vis familiemæssig og social tilknytning for barnet.

Med henblik herpå skal der bl.a. tages hensyn til opholdets varighed, regelmæssighed, vilkårene og baggrunden for opholdet på en medlemsstats område og for familiens flytning hertil, til barnets statsborgerskab, stedet og vilkårene for barnets skolegang, dets sprogkundskaber og barnets familiemæssige og sociale relationer i nævnte stat. Det kan pege i retning af en flytning af barnets

sædvanlige opholdssted, hvis forældrene eller en af forældrene har til hensigt at tage fast bopæl i en anden medlemsstat sammen med barnet, idet denne hensigt kan fremgå af visse ydre omstændigheder, f.eks. at forælderen køber eller lejer en bolig i denne medlemsstat.

Et opholds varighed tjener endvidere kun som vejledning i forbindelse med vurderingen af samtlige særlige faktiske omstændigheder i den foreliggende sag.

Begrebet barnets »sædvanlige opholdssted« i artikel 2, nr. 11), og artikel 11 i forordning nr. 2201/2003 kan ikke have et andet indhold end det, der er indeholdt i forordningens artikel 8 og 10. Det påhviler derfor retten i den medlemsstat, hvortil barnet er blevet fjernet, for hvilken der er indbragt en anmodning om tilbagegivelse på grundlag af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser og artikel 11 i forordning nr. 2201/2003, at efterprøve, om barnet umiddelbart inden den påståede ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten, under hensyntagen til samtlige særlige faktiske omstændigheder i den foreliggende sag og på grundlag af de vurderingskriterier, der er anført ovenfor.

Ved vurderingen af bl.a. baggrunden for barnets ophold i den medlemsstat, hvortil det er blevet fjernet, og hensigten hos den forælder, som har taget barnet med dertil, skal der tages hensyn til den omstændighed, at den retsafgørelse, som tillod fjernelsen, var foreløbigt eksigibel og var blevet appelleret. Disse forhold taler således ikke for, at det fastslås, at barnets sædvanlige opholdssted er blevet flyttet.

Henset til nødvendigheden af at sikre barnets bedste skal disse forhold i forbindelse med vurderingen af samtlige særlige faktiske omstændigheder afvejes mod andre faktiske omstændigheder, som kan påvise, at barnet siden dets fjernelse har opnået en vis familiemæssig og social tilknytning, og navnlig mod den tid, der er forløbet mellem fjernelsen og den retsafgørelse, hvorved afgørelsen truffet i første instans blev ophævet, og barnets opholdssted blev fastsat hos den forælder, der bor i domsstaten. Den tid, der er forløbet siden denne retsafgørelse, må derimod under ingen omstændigheder tages i betragtning.

(jf. præmis 50-56)

3. Forordning nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabsager og i sager vedrørende forældreansvar skal fortolkes således, at i et tilfælde, hvor et barn er blevet fjernet i overensstemmelse med en foreløbigt eksigibel retsafgørelse, som efterfølgende er blevet ophævet ved en retsafgørelse, som fastsætter barnets opholdssted hos den forælder, der bor i domsstaten, er den manglende tilbagegivelse af barnet til denne medlemsstat efter denne efterfølgende retsafgørelse ulovlig, og denne forordnings artikel 11 finder anvendelse, såfremt barnet stadig havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten umiddelbart før tilbageholdelsen.

Hvis det derimod fastslås, at barnet på dette tidspunkt ikke længere havde sit sædvanlige opholdssted i domsstaten, træffes afgørelsen om afslag på en anmodning om tilbagegivelse på grundlag af denne bestemmelse med forbehold af anvendelsen af reglerne vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, der er truffet i en anden medlemsstat, som er fastsat i samme forordnings kapitel III.

Den omstændighed, at barnets sædvanlige opholdssted har kunnet ændres som følge af en dom afsagt i første instans, mens appelsagen verserede, og at denne ændring i givet fald fastslås af en ret, for hvilken der er indbragt en anmodning om tilbagegivelse på grundlag af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser og ovennævnte forordnings artikel 11, kan i denne forbindelse ikke udgøre en omstændighed, som den forælder, der tilbageholder et barn i strid med en forældremyndighed, kan påberåbe sig med henblik på at forlænge den faktiske situation, som forældrens ulovlige adfærd har skabt, og med henblik på at modsætte sig fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet i domsstaten vedrørende forældreansvar, som er eksigibel dér, og som er blevet forkyndt.

En antagelse, hvorefter den omstændighed, at en ret, der skal træffe afgørelse om en sådan anmodning, fastslår, at en ændring af barnets sædvanlige opholdssted gør det muligt at forlænge denne faktiske situation og hindre fuldbyrdelsen af en sådan retsafgørelse, ville således udgøre en fordrejning af den ordning, der er fastsat i afdeling 2 i kapitel III i forordning nr. 2201/2003, og gøre den indholdsløs.

Et søgsmål anlagt til prøvelse af en sådan retsafgørelse, der er truffet i domsstaten vedrørende forældreansvar, kan endvidere ikke berøre denne afgørelses fuldbyrdelse.

(jf. præmis 67-69 og domskonkl. 2)